

Dieťa z pohľadu lekára záchranej zdravotnej služby

Pediatier je lekár na celé dieťa. Tak ako všeobecný lekár pre dospelých je lekár na celého človeka. Holistický prístup k pacientovi priznáva každý lekársky odbor. Ale pediatria je osobitá tým, že sa stará a vníma detského pacienta ako celok oveľa intenzívnejšie a s väčšou mierou, ako to vidíme napríklad v iných lekárskejších špecializáciách. Pediatier pristupuje k dieťaťu nielen medicínsky, ale rovnako v nevyhnutný sociálny a psychologický prístup a poctivá spolupráca s rodinou.

Lekár – záchranár má pred detským pacientom veľký rešpekt. Je to aj tým, že každý zdravotník ťažšie znáša prípadné neúspechy liečby, prehry až smrť detského pacienta. Neúspechy v liečbe detí sú vždy tragédiami väčšími, ako neúspechy liečby v dospelom veku. Na druhej strane, radosť z úspechu vie byť obrovská. V starostlivosti o dieťa sa lekár na záchranke stretáva s rôznymi prípadmi a na rozdiel od pediatra máme veľmi málo času a ešte menej diagnostických možností (zobrazovacie a laboratórne metódy). Zisťujeme, že nemôžeme zachádzať do podrobností, detailných znalostí a vyšetrení, ale našou úlohou je zvládnuť urgentný stav v rámci svojich kompetencií. Zároveň sa snažíme vymedziť problémy, o ktoré sa má následne hlbšie a podrobne zaujímať pediatier.

Najčastejšími prípadmi, ktoré v našich službách riešime, sú zápalové ochorenia dýchacích ciest, astmatický záchvat, kľúčové stavy, rôzne úrazy až polytraumy, náhodné intoxikácie, popáleniny, anafylaktické reakcie, akútne komplikácie diabetes mellitus a obštrukcie dýchacích ciest cudzím telesom. Menej často ide o srdcovo-cievne choroby a náhle zastavenie obehu.

Stretávame sa aj s benignými situáciami, ktoré sú zo strany rodičov interpretované takmer vždy dramatickejšie. Hlásenie v službe: „Dvojročné dieťa v bezvedomí, asi nedýcha“. Cestou na adresu nahlas zvažuje celá posádka rýchlej lekárskej pomoci (RLP): „Má teploty? Boli hlásené kŕče? Poznáme ďalšie okolnosti? Úraz?“ Uvedenú adresu v dedine hľadáme, pretože dom, kde nás GPS smeruje, je bez čísla. Rovnako ani meno dieťaťa nevieme, operátor tiesňovej linky nám ho z nejakého dôvodu nevedel povedať. Napokon sa spájame s nahlasovateľom a mladá mamička na linke nás naviguje a hlási, že „dieťa je už hore“. Vyšetrením zisťujeme, že ide o febrilné kŕče u dievčatka, ktoré od rána má horúčku a nurofenový čipok nezaberá. Dieťaťko naobliekané do niekoľkých vrstiev odevu leží v posteli, telíčko rozpálené. Začínáme so zábalmi, poučujeme mamičku ako aplikovať mokré uteráky na telo a podávame paralenový čipok. Zároveň poučíme mamičku, ako zabrániť dehydratácii a pre istotu ponecháme aj benzodiazepín na rektálne použitie. Aj osveta rodičov je nekonečný príbeh a nezabúdajme, že niekedy viac zabíja nedostatok informácií.

Inou častou výzvou je dyspnoe. Spomínam si na prípad z mojich začiatkov na záchranke, keď nás neskoro v noci poslali k deväťmesačnému dieťaťku pre akútnu epiglotitídu. Už samotná diagnóza známa ako ťažký stav z učebníc zdvíha pokojnú atmosféru v posádke. Na otázku, ako to diagnostikoval operátor tiesňovej linky, nám bolo povedané, že príznaky sú jednoznačné: dieťa veľmi sliňá, je nepokojné, dusí sa. Vyšetrením zisťujeme, že našťastie, dieťa leží v postieľke a toleruje vodorovnú polohu bez náznakov dýchavičnosti, má zvýšenú teplotu a sliňá, nakoľko sa prerezávajú prvé zúbky. Diferenciálna diagnostika je skôr lekárske umenie, ako vedou...

Zo sezónnych ochorení často ošetrujeme detičky s akútnou laryngitídou. V ére kortikoidov sa táto dá pomerne dobre zvládnuť aj v domácom ošetrovaní.

Vidíme aj istú ľahostajnosť a nedostatočný dohľad dospelých v starostlivosti o malé deti. Úrazy hlavy po pádoch z bicykla bez prilby, topenie v nezabezpečených bazénoch, popáleniny horúcou vodou, čajom, kávou, náhodné otravy voľne dostupnými liekmi, chemickými látkami alebo rastlinnými semenkami, pády z výšok cez nezaistené zábradlia, atď. Takéto stavy sú vždy mediálne atraktívne.

Spolupráca s rodičmi, prípadne starými rodičmi, dokáže byť aj náročná, ak pri náhlom postihnutí zdravia svojho dieťaťa javia takú vysokú mieru stresu, že s nimi máme viac práce, ako s detskými pacientmi.

V rámci prvej pomoci môžu veľa urobiť práve dospelí svedkovia – dostatočné chladenie popálenej plochy, znehybnenie zlomenej končatiny, zastavenie krvácania tlakom v rane, podanie epipenu pri anafylaktickej reakcii, atď. Život zachraňujúce úkony, ako sú úder medzi lopatky, stláčanie nadbruška u väčších detí pri obštrukcii dýchacích ciest cudzím telesom, sú postupy, ktoré zachraňujú život a nemali by byť rezervované len pre záchranára.

Pediatria pre prax

Ročník 17, 2016, číslo 6, vychádza 6-krát ročne

Dátum vydania: február 2017

Predsa redakčnej rady:

prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH

Podpredsa redakčnej rady:

prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc.

Redakčná rada:

doc. MUDr. Dušan Buchvald, PhD.

doc. MUDr. Peter Čížár, CSc.,

doc. MUDr. Tibor Danilla, PhD.,

prof. MUDr. Svetozár Dluholucký, CSc.,

prof. MUDr. Zdeněk Doležel, CSc.,

prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,

MUDr. Eva Gibalová,

doc. MUDr. Darina Chovancová, CSc.,

prof. MUDr. Milan Kokavec, PhD.,

doc. MUDr. Alexandra Kolenová, PhD.

prof. MUDr. Karol Kráľinský, PhD.,

prof. MUDr. Jozef Mašura, CSc.,

prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc.

MUDr. Jana Rašková,

MUDr. Alena Staníková, PhD.,

prof. MUDr. Peter Stanko, PhD.,

doc. MUDr. Pavol Sýkora, CSc.,

MUDr. Katarína Šimovičová,

MUDr. Pavol Šimurka, PhD.,

MUDr. Ján Šuba, MPH

doc. MUDr. Ján Trnka, CSc.

Vydavateľ:

SOLEN, s. r. o., IČO 35865211

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Sídlo vydavateľa a adresa redakcie:

SOLEN, s. r. o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava,

www.solen.sk, redakcia@solen.sk

Redaktorka:

Mgr. Andrea Dúbravčíková,

tel.: 02/5413 1381, mobil: 0910 956 370, dubravcikova@solen.sk

Grafická úprava a sadzba:

Ján Koptík, koptik@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Marek Popadák,

02/5465 0647, 0902 170 347, popadak@solen.sk

Predplatné na rok 2017:

Cena predplatného za 6 čísel na rok 2017 je 18 €.

Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,

e-mailom: predplatne@solen.sk.

Vydavateľ v ČR:

SOLEN, s. r. o., Lazecská 297/51, 779 00 Olomouc

Redaktorka v ČR:

Mgr. Eva Zemanová, zemanova@solen.cz

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom EV 3579/09

ISSN 1336-8168 (tlačené vydanie)

ISSN 1339-4231 (online)

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).

Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citátna skratka: Pediatr. prax

Vybrané články z časopisu Pediatria pro praxi, ktorý vydáva spoločnosť Solen, s. r. o., Česká republika, sú vydávané v Slovenskej republike na základe licencie poskytnutej spoločnosťou Solen, s. r. o., Česká republika.

Spoločnosť Solen, s. r. o., Slovenská republika, má výhradné právo na publikáciu článkov z časopisu Pediatria pro praxi a z ďalších časopisov spoločnosti Solen, s. r. o., Česká republika. Akákoľvek časť obsahu Pediatria pro prax nesmie byť kopírovaná alebo rozmnožovaná s cieľom ďalšieho rozširovania akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme (mechanickej, fotografickej, xerografickej či elektronickej) bez písomného súhlasu spoločnosti Solen, s. r. o., ako vlastníka autorských práv na území Slovenskej republiky. O zhotovenie a zaslanie kópií stránok či jednotlivých článkov publikovaných v časopisoch spoločnosti Solen možno žiadať výlučne redakciu alebo spoločnosť Solen.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.

Nástrahy dnešnej doby cítime tiež – často pertraktované plánované pôrody v domácnosti a s nimi spojené komplikácie, odmietanie očkovania detí a rozšírenie infekčných ochorení o ktorých sme roky na Slovensku nepočuli, zneužívanie drog nepľnoletými, pribúdajú intoxikácie alkoholom.

Už z tohto prehľadu vidieť, že pediatrická problematika v urgentnej medicíne je široká. Pre lepšiu dostupnosť poznatkov a štandardizáciu postupov v prednemocničnej fáze ošetrovania sa naša odborná spoločnosť rozhodla spracovať manažment vybraných urgentných stavov v pediatrii. Materiál bude čoskoro dostupný na našej internetovej stránke www.urgmed.sk.

Na záver môžem parafrázovať myšlienku profesora MUDr. Ivana Ďuriša, DrSc.: „Svet medicíny možno prirovnať k stromu s kmeňom a vetvami.“ Vetvy – to sú špecializácie medicíny, kmeň – to sú princípy, ktoré vyjadrujú to, čo sa odohráva v celom pacientovom tele. A akokoľvek to znie ako klíšé, sme tu pre nášho pacienta. Pokiaľ je ním dieťa, tak sme k tejto krehkej bytosti ešte citlivejší...

MUDr. Táňa Bulíková, PhD.

prezidentka Slovenskej spoločnosti urgentnej medicíny
a medicíny katastrof